

Václav Svoboda: Ústavní vývoj Čínské lidové republiky do r. 1982
(posudek oponentky bakalářské práce)

Práce podává stručný přehled obsahu základních ústavních dokumentů ČLR do r. 1978. Z větší části sestává z přeložených úryvků ze studovaných dokumentů doprovázených krátkými popisy. Takto představené dokumenty jsou vsazeny do historického kontextu popisovaného na základě souhrnných historických publikací v jazyce anglickém a čínském. Závěr stručně shrnuje výše nastíněné informace a všímá si – velmi stručně – že „ústavní listiny byly odrazem své doby“. Na základě velmi stručného srovnání konstatuje mj., že ústava z r. 1975 je spíše „oslavný dokument“ než právní norma. Přínos následující ústavy z r. 1978 pak vidí v tom, že ukončila platnost předchozí ústavy, „a tím také Velké kulturní revoluce“.

Práce celkově postrádá zaostření na konkrétní téma, je jen výčtem jednotlivostí, které se příliš snadno – i ve formulační rovině – proměňují ve stručné dějiny ČLR, přičemž je zde řada nepřesností prozrazujících nepochopení pro důležité otázky moderních čínských dějin. (Jako jeden z mnoha případů opomenutí podstatných historických souvislostí lze uvést formulaci na s. 16, dotýkající se pozemkové reformy. Z této pasáže není zřejmé, že reformu komunisté prováděli – s přestávkami – na území, které ovládali, již od 30. let a pozemková reforma z r. 1950 tak byla zčásti jen potvrzením existující situace. Také tvrzení o tom, že „Velký skok skončil velkým neúspěchem“, aniž by byl zmíněn velký hladomor na venkově, který otrásl základy legitimacy KS, je zavádějící.)

V práci, jak byla postavena, postrádám také podrobnější rozbor, včetně komparace, který by konkrétně charakterizoval, nakolik byla první ústava ČLR standardním dokumentem svého typu v mezinárodním měřítku a také nakolik zůstává ústava z r. 1954 základem čínského právního řádu dodnes. Pro pochopení historických souvislostí by bylo také užitečné krátce zmínit, jak to bylo s ústavou Čínské republiky pod vedením Kuomintangu.

Základní výtka se nicméně týká skutečnosti, že autor nedodržel zadání („Práce se zaměří na ústavní vývoj ČLR, na implementaci evropských právních institutů a zachování tradičních. Dále se bude zabývat faktickou vládou práva na území ČLR.“).

Další zásadní nedostatek je omezené množství použité literatury. Autor nevyužil ani tituly, které jsou uvedeny v zadání, a zjevně neudělal rešerši odborných článků a publikací v českých knihovnách. Jinak by zjistil, že některé dokumenty existují v českém překladu a také, že existuje stručný přehledový článek pojatý v podobném duchu, jak je zpracována tato bakalářská práce (viz níže, Mo Ji-hong). Na závěr úvodu autor podává značně povrchní charakteristiku literatury, kterou použil (nikoliv existující literatury k tématu), a způsob jejího užití. Od toho se však v samotné práci odchyluje, když opakovaně cituje čínské tituly tam, kde podává souhrnné informace o historickém vývoji

Odchýlení od tématu, nejasnost přístupu a nejasný vztah k existující literatuře jsou patrné v úvodní anotaci i úvodu. Slovy Anotace, „Práce se zabývá ústavním vývojem v Čínské lidové republice od jejího založení (1949) po konec maoistické éry a vznik současné ústavy (1982)“. Autor dále v Úvodu konstatuje, že „Nebylo záměrem podrobně popsat moderní dějiny a skutečné fungování státu... smyslem bylo zaobírat se ústavně-právní stránkou této etapy dějin.“ Vzápětí nicméně dodává: „Konkrétněji se zaobírám faktickými projevy ústavy ve společnosti jako provedení socializace vlastnictví nebo formální fungování nejvyšších státních orgánů.“

Překlady jsou převážně zdařilé, ojediněle se objevují terminologické nepřesnosti, bohužel i u některých zásadních pojmů (renmin daibiao dahui jsou „shromáždění lidových zástupců“, nikoliv „lidová shromáždění“; zuzhu fa je „jednací řád“; nikoliv jen „řád“, difang geji renmin weiyuanhui jsou „místní lidové výbory“, nikoliv „komise“; „přímo spravovaná

města“ – standardně „města pod přímou správou“; shengchandui jsou „výrobní brigády“, nikoliv „výrobní družstva“ apod.)

Formulačně je práce příliš vágní, občas jsou formulace neobratné až nesrozumitelné (např. 3. odstavec na s. 37, 3. odstavec na s. s. 52, 1. odstavec s. 63); psaní velkých a malých písmen ne vždy odpovídá české normě. Objevují se nepatřičné floskule (Všemocná strana, Strana psáno s velkým S), takových chyb však není příliš mnoho.

Otázky k diskusi:

- 1) Prosím o zpřesnění definice „demokratického centralismu“ v aplikaci na proces přijímání zákonů a ve srovnání se zákonodárným procesem, jak probíhá např. v Evropě.
- 2) Je možné charakterizovat VSLZ jako parlament a Státní radu jako vládu?

11.2.2013

Olga Lomová
oponent